

Läkarna överrepresenterade bland dem med sämst hälsoutveckling

Läkarna är överrepresenterade bland anställda som haft den sämsta hälsoutvecklingen inom vården. Allra sämst har det gått för läkarna som inte har en roll med automatiskt inflytande, ett ledningsansvar.

Det menar Ingvar Lundberg, överläkare vid Yrkesmedicin i Stockholm.

Han gör det efter en kartläggning som visar att de senaste årens förändringar i vården har fått långtgående konsekvenser för de anställda. Förändringar med olika syften har skett i ett högt tempo och utan helhetssyn.

Kartläggningen har gjorts i Stockholm, men han är säker på att bilden är densamma i hela landet – »även om det har varit lite mer kaotiskt här än på andra ställen». Den har samlats i en "Vårdens arbetshälsorapport", som bland annat visar att ständiga förändringar och rationaliseringar är ett hinder för effektiv verksamhet.

»Har skapat en rätt omöjlig situation»

Ingvar Lundberg pekar på att det under 90-talet har funnits en generell tendens i samhället att arbetsbelastningen ökar, tidspressen ökar, kraven ökar, kunskapskraven ökar. Den omställningen har man klarat betydligt bättre i den privata sektorn än i den offentliga.

– I privata sektorn har ökade krav i

hög grad motsvarats av att man har fått ökade befogenheter, man har fått mera inflytande över hur man ska lägga upp sitt arbete, över arbetstider, man har kunnat utveckla sig därför att det har behövts för att möta de nya kraven.

– Det har inte gällt i den offentliga sektorn där det stora problemet är att omstruktureringen har fungerat dåligt ur personalens synpunkt. Man har ökat kraven men inte samtidigt ökat inflytandet, ansvaret har ökat men inte befogenheterna, exemplifierar han och anser att man har skapat en rätt omöjlig situation.

Han menar att landstingsanställda generellt har varit extra utsatta och att vissa grupper är värre utsatta än andra, dit hör läkarna.

Läkarna har haft svårt att försvara sin position

Ingvar Lundberg låter lite konfunderad när han säger:

– På något sätt har läkarna, varför begriper jag inte riktigt, haft särskilt svårt att försvara sin position.

– Jag har svårt att ge några så där riktigt konkreta förklaringar till att läkarna har drabbats så väldigt mycket. Det finns förstås en slags tradition bland dem att acceptera väldigt hög arbetsbelastning. Men jag tror att läkarna i själva sjukvården har förlorat väldigt mycket av sin makt – en sorts kontrollförlust som har varit särskilt stor för just dem. En del av förklaringen kan alltså ligga i att försämringen har varit speciellt påtaglig för dem.

– Man kan ju tänka sig att försämringen för läkarkåren har varit så snabb att de blivit lite tagna på sängen. Det handlar också om en grupp som väl inte har varit van att riktigt slåss för sina villkor.

– Men det är väl rimligt att tro att läkarkåren på något sätt kommer tillbaka, det är ju en stark och talför grupp.

För att läget ska kunna förbättras tror Ingvar Lundberg att det måste föras en facklig kamp om mer inflytande över arbetsvillkoren.

Brännande angeläget med bra arbetsmiljö och organisation

Yrkesmedicinerna ställer upp en rad åtgärder som de anser måste till för att läget för de anställda i vården ska kunna förbättras:

Bromsa den höga förändringstakten.

Gör ansvar och befogenheter på olika nivåer mer tydliga.

Vårda befintliga nätverk och arbetsgrupper.

Låt de vårdutbildade arbeta med kärnverksamheten – förstärk resurserna för administrativt stöd.

Hög kvalitet och effektivitet i vården går inte att få utan en god arbetsmiljö, bra organisation och motiverade anställda. Att uppnå det är en brännande angelägen uppgift för alla ansvariga för vårdens planering och resurstilldelning för att minska ohälsan och göra vårdarbetet attraktivt igen, är ett av budskapen från yrkesmedicinerna.

Tom Ahlgren

Regeringen och Miljöpartiet enades förra veckan om ett förslag till ny lag som under ett par år ska stoppa utförsäljningen av fler akutsjukhus.

Det möttes direkt av protester från landstingsledningen i Stockholm, som menar att lagförslaget strider mot det kommunala självstyret, näringsfriheten och flera EU-direktiv.

Lagförslaget är en tvåstegsraket:

1. Med början nu till årsskiftet stoppas landstingen från att sälja akutsjukhus till företag med vinstintresse.

2. Avsikten är att lagen från den 1 juli 2002 ska ersättas med nya regler från en kommande utredning. Tanken är att det sedan för utförsäljning ska krävas antingen två beslut med mel-

Utförsäljning av akutsjukhus stoppas

lanliggande val eller beslut med kvalificerad majoritet i landstinget.

Socialminister Lars Engqvist säger i en kommentar bland annat:

– Genom utförsäljningar av sjukhusen bereds vägen för en ökad försäkringsfinansiering av sjukvården. Detta urholkar den solidariska finansieringen och leder till en sjukvård som inte ges på lika villkor.

Han menar att väljarna nu får möjlighet att i valet 2002 ta ställning till efter vilka principer den svenska sjukvården ska utvecklas.

Finanslandstingsrådet Ralph Lédel (m) i Stockholm är kritisk:

– Regeringen har genom detta beslut förklarat krig mot invånarna i Stockholms län och mot vårt landsting.

Han hävdar att regeringen inte respekterar resultatet från det senaste valet utan sätter sig över folket, att den nu lagstiftningsvägen tar »...ifrån oss folkvalda i ett borgerligt styrt landsting den rätt vi fått av väljarna att fatta beslut om vården...»

Tom Ahlgren